

**UCHWAŁA NR XXI/158/2025
RADY MIEJSKIEJ W BRZESKU**

z dnia 26 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026-2028

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt 6a, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 t.j.) w zw. z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49. t.j. z późn. zm.) uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026-2028, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brzeska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Brzesku

mgr Adrian Zaleśny

PROGRAM DO WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BRZESKO NA LATA 2026-2028

Wprowadzenie

Program wspierania rodziny to zespół zintegrowanych działań, których celem jest wsparcie oraz pomoc rodzinom, które przeżywają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także którym z ważnych powodów prawa rodzicielskie zostały ograniczone lub odebrane, a dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Zadania wynikające z programu koncentrują się na całej rodzinie, ponieważ jest to pierwsze i najważniejsze środowisko wychowawcze dziecka. To w niej kształtuje się charakter, system wartości dziecka oraz sposób stylu życia jaki obierze na przyszłość. Dla rodziców sprawujących władzę rodzicielską na pierwszym miejscu powinno być dobro dziecka, a także poprzez podjęcie odpowiednich działań dbanie o jego rozwój, wychowanie, zdrowie oraz edukację. Istnieją jednak czynniki takie jak np. uzależnienia, przemoc, konflikty małżeńskie, choroby, niepełnosprawność, brak wystarczających zasobów materialnych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych a także brak odpowiednich wzorców, które poprzez swój negatywny wpływ zakłócają poprawne funkcjonowanie rodziny. W sytuacjach, gdzie środowisko naturalne nie spełnia właściwych funkcji wychowawczych, państwowe instytucje zobligowane do udzielania wsparcia i odpowiedniej pomocy rodzinie, zobowiązane są do podjęcia określonych działań. Złożoność problemów rodzinnych wymaga interdyscyplinarnych rozwiązań. We współpracy interdyscyplinarnej łączona jest wiedza, umiejętności, możliwości oraz doświadczenie specjalistów reprezentujących instytucje, organizacje, dla których najważniejszym jest wspieranie i pomoc rozwiązywania problemów rodzin i jej członków. Należy jednak pamiętać, że pomoc instytucjonalna ma charakter subsydiarny – jej celem nie jest zastępowanie rodziny, lecz jej pomaganie.

Spis treści

Rozdział I Podstawa prawna Programu	3
Rozdział II Wspieranie rodziny	5
2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	5
2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej.....	7
Rozdział III Diagnoza danych zastanych w Gminie Brzesko	12
Rozdział IV Diagnoza lokalnych zagrożeń w kontekście wspierania rodziny.....	16
Rozdział V Analiza SWOT	18
Rozdział VI Adresaci Programu.....	20
Rozdział VII Realizatorzy Programu.....	21
Rozdział VIII Program Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 - 2028....	21
Rozdział IX Realizacja i finansowanie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 – 2028.....	29
Rozdział X Monitoring i ewaluacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 – 2028	30

Rozdział I

Podstawa Prawna Programu

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 – 2028 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz składa radzie miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada miasta, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ✓ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 636 z późn.zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.)
- ✓ Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025r. poz. 1214 z późn. zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673 z późn. zm.)
- ✓ Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 r. poz. 2151 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 1939 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 881 z późn.zm.)
- ✓ Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 2809 z późn.zm.),
- ✓ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 383),
- ✓ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 46 z późn.zm.),

- ✓ Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 1071 z późn.zm.)
- ✓ Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1568 z późn.zm.),
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 r. poz. 1870),
- ✓ Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2024 r. poz. 1829).

Rozdział II

Wspieranie rodziny

2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina to nic innego, jak grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy wspólne zamieszkanie. Jest to pojęcie często badane przez psychologów, pedagogów, socjologów czy pracowników socjalnych itp. Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”¹. Można zauważyć zmiany, które pojawiają się w ostatnich latach jak np. więcej kobiet podejmuje pracę, zmienia się spojrzenie na role osób starszych w rodzinie.

Jak zauważa B. Krzesińska - Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspokajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”².

Można wyodrębnić 3 podstawowe funkcje rodziny:

- ✓ prokreacyjną,
- ✓ wychowawczą,
- ✓ gospodarczą.³

Z. Tyszka wymienia następujące funkcje rodziny:

1. Funkcje biopsychiczne:

- a) prokreacyjna,
- b) seksualna;

2. Funkcje ekonomiczne:

- a) materialno-ekonomiczna,
- b) funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca;

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

² Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzesińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, . 14.

³ S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, s. 116.

3. Funkcje społeczno-wyznaczające:

- a) funkcja stratyfikacyjna,
- b) funkcja legalizacyjno-kontrolna;

4. Funkcje socjopsychologiczne:

- a) socjalizacyjno-wychowawcza,
- b) funkcja kulturalna,
- c) funkcja religijna (dotyczy rodzin ludzi wierzących),
- d) funkcja rekreacyjno-towarzyska,
- e) funkcja emocjonalno-ekspresyjna⁴.

Rodzina ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, gdyż jest ono w stanie przyswajać wzorce i wartości, które są modelowane przez rodziców. W danym środowisku rodzinnym tworzony jest styl życia swoich członków, a w tym można wyróżnić sposoby zachowania, reagowanie na problemy, spędzanie wolnego czasu itp. W rodzinie już młody człowiek uczy się określonego traktowania siebie a także innych, nabywa określone wartości i normy, a następnie je realizuje. Zapewnienie dziecku powyższych funkcji w rodzinie jest trudne. Wiąże się to z zadaniem określenia hierarchii wartości, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli analizować informacje a także odnajdować się w określonych sytuacjach.

Rodzina dysfunkcyjna to taka rodzina, która nie spełnia prawidłowo swoich funkcji. Często członkowie takich rodzin nie potrafią wyrażać swoich emocji, uczuć. Dzieci uczą się negatywnych postaw od swoich rodziców. Na powstanie dysfunkcyjności w rodzinie wpływa wiele czynników. Jednym z takich czynników jest bezrobocie, występuje ono wtedy, gdy już jedno z rodziców nie pracuje. Efektem tego może być niezapewnienie funkcji ekonomicznej rodziny. Zbyt długie trwanie w bezrobociu może pociągać za sobą kolejne problemy, jak np. wyprzedawanie rzeczy z domu, aby zdobyć pieniądze na inne potrzeby. Często może to też wiązać się z większymi kłótniami w rodzinie, czy też brakiem wzajemnego wsparcia. Kolejnym czynnikiem jest ubóstwo i bieda – są one bardzo poważnym zagrożeniem dla funkcjonowania rodziny. Trudna sytuacja materialna nie pozwoli rodzinie na prawidłowe wychowanie dziecka czy dzieci. Brak środków finansowych może wiązać się z brakiem zakupów podręczników szkolnych czy też odpowiedniego ubrania. „Odrzucenie i stygmatyzacja ubogich uczniów sprawiają, że są oni przekonani o swojej niskiej wartości, boją się podejmować wyzwania, nie mogą liczyć na akceptację, poparcie i pomoc kolegów. Często są też szykanowani

⁴ Z. Tyszka, Rodzina, (w:) Encyklopedia pedagogiczna, W. Pomykało (red.), Warszawa 1993, s. 698.

i wyśmiewani z powodu swojego wyglądu, niemodnych ubrań i korzystania z pomocy opieki społecznej.”⁵ Kolejnym przykładem zaburzeń jest problem alkoholowy. Gdy jeden z rodziców nadużywa alkoholu zostają zachwiane role w danej rodzinie. Często dzieci przejmują obowiązki swoich rodziców. Takie rodziny ukrywają, że akurat u nich występuje problem alkoholowy. Dziecko w rodzinie z problemem alkoholowym czuje się zagubione. Jak pisze K. Dymek – Balcerek „emocjonalna atmosfera rodziny alkoholowej jest przepełniona wstydem, żalem, złością, lękiem, poczuciem krzywdy i winy, urazy, agresji i wydaje się, że nikt nie jest w porządku.”⁶ Przemoc jest kolejną przyczyną występowania zaburzeń w rodzinie. Można wyróżnić przemoc fizyczną wyrażaną poprzez np. użycie siły fizycznej wobec osoby słabszej. Przemoc psychiczna polega na utrzymywaniu kontroli sprawcy nad ofiarą. Są to osoby, które chcą mieć władzę nad słabszymi. Przemoc seksualna pojawia się wtedy, gdy sprawca ingeruje w ciało drugiej osoby bez jej zgody.⁷ Kolejnym problemem jest zaniedbywanie dzieci przez rodziców. Zaniedbywanie jest to „niezaspokajanie potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju – potrzeb związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, jak też z psychiczną sferą dziecka”⁸.

2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie miasta, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- ✓ bezpośrednią pracę z rodzicami,
- ✓ bezpośrednią pracę z dziećmi,
- ✓ działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- ✓ organizację własnego warsztatu pracy⁹¹⁰.

⁵ B. Krzesińska – Żach „Pedagogika rodziny przewodnik do ćwiczeń, Wyd. Trans Humana, Białystok 2007, s. 54.

⁶ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 103.

⁷ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 147 – 152.

⁸ M. Szymańczak, Pojęcie „krzywdzenie dzieci”, [w:] Dziecko krzywdzone, E. Czyż, J. Szymańczak (red.), Warszawa 1995, s. 14.

⁹ Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zdani asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodzinny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:¹¹

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
 - 11a) udzielanie wsparcia dziecku przez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem, o którym mowa w art. 76 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 46)
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
 - 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2024 r. poz. 1829)
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;

¹¹ art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49)

16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub Grupą Diagnostyczno-Pomocową lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina wspierająca jest to rodzina która ma na celu wspieranie rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych.

Może być ona:

- ✓ **spokrewniona** jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- ✓ **niezawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);
- ✓ **zawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci;
- ✓ **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach czas może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- ✓ **zawodowa specjalistyczna** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której może przebywać jednocześnie nie więcej niż 8 dzieci. Jest tworzony przez małżonków bądź osoby, które nie pozostają w związku małżeńskim. Celem rodzinnego domu dziecka jest sprawowanie pieczy zastępczej.

Rodzina wspierająca jest rodziną, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, a także przy prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu oraz wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.

Rodzina pomocowa jest rodziną przejmującą opiekę nad dzieckiem, które jest umieszczone w pieczy zastępczej w przypadku: czasowego niesprawowania opieki nad nim przez rodzinę zastępczą bądź prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza jest to czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. Sytuacje, które wymagają natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia dziecka, decyzję o umieszczeniu dziecka mogą podjąć inne uprawnione służby bądź sami rodzice, jednakże zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „piecza zastępcza” oznacza, iż nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym bądź rodzinnym i ma na celu zapewnienie dziecku stabilizacji, bezpieczeństwa i wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak pisze A. Kwak, M. Rymsza „nowe podejście do opieki zastępczej nad dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielanie przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym „tymczasowość” odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną – do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka za rodziną, o zapobieżenie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (...) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka”¹². **Placówka opiekuńczo-wychowawcza** jest instytucjonalną formą pieczy zastępczej zapewniająca całodobową opiekę oraz wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się placówki: socjalizacyjne, interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne.

¹² Anna Kwak, Marek Rymsza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest to instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie. Może w niej przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego jest to placówka, której ma na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:

- ✓ **opiekuńczej** – zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; zorganizowanie czasu wolnego; zabawę, czy także zajęcia sportowe;
- ✓ **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- ✓ **pracy podwórkowej** – realizując działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne¹³.

¹³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III

Diagnoza danych zastanych w Gminie Brzesko

Na podstawie danych uzyskanych od gminy Brzesko dokonano diagnozy i analizy rodzin objętych pomocą społeczną w latach: 2022 – 2024, co przedstawiają poniższe tabele.

W latach 2022–2024 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba – liczba osób otrzymujących wsparcie z tego powodu utrzymuje się na wysokim i stabilnym poziomie (271–278 osób rocznie). Drugim najczęstszym powodem była niepełnosprawność – w każdym z trzech lat pomoc otrzymało z tego tytułu 236 osób. Wysoką liczbę przypadków odnotowano również w związku z ubóstwem – w 2023 roku było ich najwięcej (226), ale w 2024 liczba ta spadła do 201. Zauważalny jest także spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia – z 177 w 2022 roku do 156 w 2024. Pomoc przyznawano również w związku z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, przy czym liczba ta była najwyższa w 2023 roku (80), a najniższa w 2024 (67). Systematycznie, choć na niższym poziomie, wzrasta liczba świadczeń związanych z problemem alkoholizmu – z 33 osób w 2022 roku do 39 w 2024.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin/liczba osób	2022	2023	2024
Ubóstwo	209	226	201
Długotrwała lub ciężka choroba	271	278	271
Niepełnosprawność	236	236	236
Bezrobocie	177	175	156
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	32	31
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	71	80	67
Alkoholizm	33	37	39

Źródło: GOPS Brzesko

W latach 2022–2024 największą liczbę rodzin objęto pomocą w formie poradnictwa specjalistycznego – w 2023 roku było to 167 rodzin, a w 2024 nieco mniej, bo 164. Znacząco wzrosła liczba rodzin objętych pracą socjalną – z 34 w 2022 roku do aż 143 w 2024, co

świadczy o intensyfikacji działań środowiskowych. Stałą formą wsparcia była również pomoc asystenta rodziny, z której korzystało od 18 do 22 rodzin rocznie. Kontrakty socjalne zawierano sporadycznie – w 2023 roku podpisano ich 3, a w 2024 nie zawarto żadnego. W żadnym z analizowanych lat nie odnotowano potrzeby interwencji kryzysowej.

Korzystający z pomocy i wsparcia	2022	2023	2024
	Liczba rodzin		
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	1	3	0
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	18	22	20
Poradnictwo specjalistyczne	151	167	164
Praca socjalna	34	115	143
Interwencja kryzysowa	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

W latach 2022–2024 liczba rodzin objętych pomocą społeczną utrzymywała się na stabilnym poziomie – w 2024 roku świadczenia przyznano 472 rodzinom. Systematycznie wzrastała natomiast liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy – z 447 w 2022 roku do 502 w 2024. Liczba rodzin z dziećmi ogółem nieco spadła, z 123 w 2023 do 109 w 2024, a najwięcej z nich wychowuje jedno lub dwoje dzieci. Wśród rodzin niepełnych, które również otrzymywały wsparcie, dominują te z jednym lub dwójką dzieci – łącznie w 2024 roku było ich 57. Dane pokazują stopniowe zmniejszanie się liczby dużych rodzin korzystających z pomocy oraz rosnącą liczbę kontaktów środowiskowych prowadzonych przez pomoc społeczną.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną na przestrzeni lat 2022-2024:

Typy rodzin objętych pomocą społeczną	2022	2023	2024
Rodziny, którym przyznano świadczenie	473	478	472
Rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	447	491	502
Rodziny z dziećmi ogółem	122	123	109
O liczbie dzieci:			
1	41	32	33
2	31	36	37

3	23	30	17
4	18	16	15
5	5	6	7
6	2	1	0
7 i więcej	2	2	0
Rodziny niepełne ogółem	47	65	57
O liczbie dzieci:			
1	21	19	22
2	10	20	17
3	9	16	9
4 i więcej	7	10	9

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

W latach 2022–2024 z usług asystenta rodziny korzystało od 18 do 22 rodzin rocznie, z czego większość została skierowana do pracy przez pracownika socjalnego. Zauważalny jest wzrost liczby rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem – z 1 w 2022 roku do aż 8 w 2024 roku. W 2022 roku cztery rodziny zakończyły współpracę z asystentem po osiągnięciu celów, w 2023 roku było ich pięć, natomiast w 2024 tylko jedna. Zdarzały się również przypadki zakończenia pracy z rodziną z innych powodów, np. przeprowadzki – po cztery przypadki w 2023 i 2024 roku. Dane te wskazują na rosnącą rolę sądowych zobowiązań do pracy z asystentem oraz potrzebę kontynuacji wsparcia dla rodzin wymagających intensywnej pomocy.

Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny	2022	2023	2024
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	18	22	20
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	1	2	8
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	18	22	20
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę:	4	5	2
osiągnięcie celów	0	1	0

Zaprzestanie pracy przez rodzinę	0	4	1
brak efektów	0	0	0
inne np. przeprowadzka	4	0	0

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

Rozdział IV

Diagnoza lokalnych zagrożeń w kontekście wspierania rodziny

Na podstawie dokumentu „Diagnoza potrzeb rodzin w Gminie Brzesko” (stworzonego w 2025 roku), opracowano pogłębioną analizę wniosków oraz rekomendowanych działań wspierających funkcjonowanie rodzin. Diagnoza ta stanowi istotne narzędzie w planowaniu skutecznych interwencji społecznych, ponieważ pozwala na identyfikację kluczowych potrzeb i deficytów, z jakimi mierzą się rodziny w lokalnej społeczności. Uwzględnienie jej wyników sprzyja tworzeniu środowiska wspierającego rozwój, bezpieczeństwo i stabilność rodzin, co jest fundamentem zrównoważonej polityki społecznej na poziomie miejskim.

Diagnoza miała na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2025 roku, obejmujących podstawowe problemy związane ze wspieraniem rodzin.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych na terenie Gminy Brzesko wśród dwóch grup reprezentujących lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna.

Dorośli mieszkańcy Gminy Brzesko:

- Badani mieszkańcy zostali zapytani o problemy społeczne rodzin, które uważają za najważniejsze na terenie Gminy Brzesko. Na pierwszym miejscu ankietowani wskazali na alkoholizm (42%), na drugim miejscu bezrobocie (36%), na trzecim miejscu jest brak ofert spędzania wolnego czasu (31%) oraz na czwartym miejscu niezaradność życiowa (24%).
- Następnie mieszkańców poproszono o określenie głównych potrzeb rodzin w środowisku lokalnym ankietowanych. Na pierwszym miejscu mieszkańcy zwrócili uwagę na ułatwienie dostępu do usług psychologicznych (36%), kolejno: ułatwienie dostępu do rehabilitacji (31%), utworzenie punktu pomocy specjalistycznej dla rodzin borykających się z problemami (22%), organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje dla osób poszukujących pracy (22%), organizacja grup wsparcia dla rodziców/opiekunów przeżywających trudności wychowawcze (22%), utworzenie lokali socjalnych (22%).
- Najwięcej respondentów, bo aż 49%, wyraziło niezadowolenie z działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi. Na drugim miejscu pod względem ocen negatywnych znalazła się ochrona zdrowia, którą krytycznie oceniło 29% badanych. Kolejnym obszarem budzącym niezadowolenie było zapobieganie bezdomności, wskazane

przez 24% respondentów. Te wyniki pokazują, że mieszkańcy dostrzegają istotne braki w skuteczności działań społecznych w tych kluczowych dziedzinach.

- 29% badanych uważa, że oferta opieki w żłobkach zaspokaja potrzeby mieszkańców. 27% uważa przeciwnie, 44% nie wie.
- 60% mieszkańców uważa, że oferta opieki przedszkolnej zaspokaja potrzeby mieszkańców. 16% wskazuje przeciwnie, a 24% nie wie.
- 33% mieszkańców ocenia dobrze ofertę w zakresie edukacji, 40% - dostatecznie, 20% - niedostatecznie, natomiast 7% - nie ma zdania w tej kwestii.
- Najważniejszymi problemami społecznymi dzieci i młodzieży na terenie gminy są przemoc rówieśnicza (36%) oraz brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu (33%). Znaczny odsetek badanych wskazał także na palenie papierosów i e-papierosów (31%) oraz spożywanie alkoholu (29%). Równie często wymieniane są brak pozytywnych wzorców i autorytetów oraz zaniedbania wychowawcze, które obie kategorie osiągnęły po 27%.
- 64% ankietowanych mieszkańców czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, 27% twierdzi przeciwnie, a 9% nie wie.

Dzieci i młodzież szkolna:

- 31% badanych uczniów deklaruje, że planuje mieć wyższe wykształcenie, 19% średnie ogólne lub zawodowe, matura. 5% zadeklarowało na zasadnicze zawodowe, bez matury oraz 45% nie wie, nie zastanawiało się nad tym.
- 82% badanych uczniów obecnie mieszka z rodzicami, 8% tylko z matką, 1% tylko z ojcem, 2% z jednym z rodziców biologicznych i macochą lub ojczymem, 2% w rodzinie zastępczej lub domu dziecka.
- Uczniowie zostali zapytani o aktualną sytuację rodzinną. 86% posiada pełną rodzinę. U 7% uczniów rodzice się rozwiedli lub są w separacji, u 4% uczniów jedno z rodziców nie żyje. 2% uczniów jest w rodzinie zastępczej/z domu dziecka oraz 1% uczniów ma jedno lub oboje rodziców są poza domem od co najmniej dwóch miesięcy.
- 97% uczniów czuje się bezpiecznie w domu.
- Uczniowie zostali zapytani także o pewne sytuacje, które mogą zdarzyć się w ich rodzinie. 14% uczniów wskazuje, że codziennie ktoś pali papierosy lub e-papierosy oraz 8% uczniów deklaruje, że codziennie ktoś krzyczy lub podnosi głos.
- 71% uczniów deklaruje, że czuje się w szkole bezpiecznie.
- W opinii uczniów najważniejszymi problemami w ich środowisku jest palenie papierosów i e-papierosów – 44% wskazań. Na kolejnych miejscach znalazły się spożywanie alkoholu

(31%), brak odpowiednich miejsc do spotkań dla młodzieży (29%), zażywanie narkotyków/dopalaczy (25%), brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu (24%), brak placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (23%).

- Najwięcej osób wskazało na potrzebę organizacji miejsca spotkań dla młodzieży (40%), co świadczy o braku przestrzeni sprzyjającej integracji i budowaniu relacji rówieśniczych. Dużym zainteresowaniem cieszy się również organizacja wyjazdów na basen (38%) oraz obozów, kolonii i półkolonii (32%), co może wynikać z potrzeby aktywnego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Wysoko oceniono także potrzebę dostępu do zajęć sportowych (20%) i innych form pozalekcyjnych aktywności. Wyniki te wskazują na konieczność poszerzenia oferty czasu wolnego i wzmacniania relacji społecznych wśród młodzieży.

Rozdział V

Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie pozwalające na ocenę mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dotyczących określonej grupy lub obszaru. W niniejszym dokumencie przedstawiono analizę SWOT dotyczącą uczniów i ich środowiska społecznego, bazującą na danych z badania dotyczącego relacji rodzinnych, zachowań zdrowotnych oraz problemów wychowawczych i psychospołecznych. Celem jest zidentyfikowanie kluczowych obszarów wymagających wsparcia oraz możliwości rozwoju, które mogą przyczynić się do poprawy jakości życia młodzieży i efektywności działań profilaktycznych.

Mocne strony (Strengths):	Słabe strony (Weaknesses):
• Wysokie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców (64%) i uczniów (97% w domu, 71% w szkole). • Duży odsetek dzieci i młodzieży mieszka w pełnych rodzinach (86%). • Stabilny dostęp do świadczeń z tytułu chorób przewlekłych i niepełnosprawności – ciągła pomoc dla potrzebujących.	• Alkoholizm jako najpoważniejszy problem społeczny według badanych mieszkańców (42%) – potwierdzony również przez najwyższy poziom niezadowolenia z działań profilaktycznych (49%). • Wysoki poziom niezaradności życiowej i bezrobocia (24% i 36%) jako jeden z najważniejszych problemów społecznych.

• Systematyczny wzrost liczby rodzin objętych pracą socjalną (z 34 w 2022 do 143 w 2024). • Stała dostępność pomocy asystenta rodziny • Relatywnie dobra dostępność opieki przedszkolnej (60% mieszkańców ocenia ją pozytywnie).	• Brak efektywnych działań w zakresie ochrony zdrowia i przeciwdziałania bezdomności (29% i 24% negatywnych ocen według badanych mieszkańców). • Niewystarczająca oferta form spędzania wolnego czasu i brak miejsc spotkań dla młodzieży. • Niewielki odsetek młodzieży z jasno określoną ścieżką edukacyjną – aż 45% ankietowanych uczniów nie ma planów co do wykształcenia.
Szanse (Opportunities):	Zagrożenia (Threats):
• Potrzeba utworzenia miejsca spotkań i oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży. • Zainteresowanie organizacją wyjazdów, obozów i półkolonii jako element profilaktyki i integracji. • Wysokie zapotrzebowanie na dostęp do psychologa, rehabilitacji i wsparcia specjalistycznego (36%, 31%, 22%). • Możliwość organizacji szkoleń zawodowych i grup wsparcia dla rodziców (po 22%), co może zwiększyć kompetencje i samodzielność rodzin. • Wzrost liczby działań środowiskowych – szansa na pogłębioną pracę socjalną w terenie. • Spadająca liczba dużych rodzin może ułatwić precyzyjne i zindywidualizowane wsparcie.	• Utrwalone problemy społeczne jak alkoholizm, bezrobocie i niezaradność – ich wysoka skala grozi pokoleniowym dziedziczeniem trudności. • Wzrost liczby rodzin zobowiązanych sądowo do współpracy z asystentem może świadczyć o pogarszającej się sytuacji wychowawczej. • Wysoka liczba uczniów obserwujących negatywne wzorce w domu – codzienne palenie (14%) i krzyki (8%) w rodzinach. • Niezadowolenie z funkcjonowania ochrony zdrowia i brak specjalistycznej interwencji kryzysowej może pogłębiać wykluczenie. • Brak ofert spędzania wolnego czasu sprzyja zachowaniom ryzykownym wśród młodzieży (papierosy, alkohol, dopalacze). • Niska świadomość lub brak zdania wśród mieszkańców co do żłobków i edukacji

	(np. 44% nie wie, czy oferta żłobkowa jest wystarczająca) może utrudniać adekwatne planowanie usług.
--	--

Rozdział VI

Adresaci Programu

Program dedykowany jest rodzinom wychowującym dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które napotykają na trudności związane z realizacją swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co może wynikać z różnych problemów emocjonalnych, społecznych czy organizacyjnych. Oprócz tego, wsparcie kierowane jest do rodzin znajdujących się w niekorzystnej sytuacji materialno-bytowej, które mają trudności w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb swoich członków.

Program obejmuje także rodziny zagrożone ubóstwem, gdzie brak stabilności finansowej przekłada się na obniżoną jakość życia oraz ograniczone możliwości rozwoju dzieci. Kolejną grupą są rodziny doświadczające przemocy – zarówno fizycznej, psychicznej, jak i ekonomicznej – które wymagają szczególnej pomocy w celu zapewnienia bezpieczeństwa i poprawy funkcjonowania.

Program obejmuje również rodziny, którym z powodu poważnych problemów zostały ograniczone lub odebrane prawa rodzicielskie, a ich dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, co wymaga skoordynowanych działań na rzecz poprawy sytuacji rodzinnej oraz wsparcia w procesie reintegracji lub adaptacji dzieci.

Rozdział VII

Realizatorzy Programu

Realizacją Programu Wspierania Rodziny zajmują się wykwalifikowani specjaliści, tacy jak asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologowie oraz inni profesjonaliści pracujący na rzecz rodzin. Działają oni w ścisłej współpracy z lokalnym ośrodkiem pomocy społecznej, szkołami i przedszkolami, placówkami ochrony zdrowia, a także organizacjami pozarządowymi. Ich rolą jest zapewnienie wszechstronnego wsparcia rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta obejmuje zarówno działania wychowawcze i edukacyjne, jak i interwencje w sytuacjach kryzysowych oraz profilaktykę problemów społecznych.

Realizatorzy Programu pracują na rzecz wzmocnienia umiejętności rodzicielskich, poprawy komunikacji w rodzinie, a także budowania lokalnych sieci wsparcia. Celem ich działań jest nie tylko poprawa funkcjonowania konkretnej rodziny, ale również tworzenie bardziej sprzyjającego i bezpiecznego środowiska wychowawczego w społeczności lokalnej.

Rozdział VIII

Program Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 - 2028

Program Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026-2028 wyznacza zadania do realizacji, które przyczynią się do zmniejszenia skali problemów społecznych w Gminie Brzesko w obszarze wspierania rodziny.

Celem głównym wyznaczonym w Programie Wspierania Rodziny na lata 2026 – 2028 w Gminie Brzesko jest **stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia, który poprzez kompleksowe działania profilaktyczne, edukacyjne, terapeutyczne i środowiskowe wzmocnia rodziny w pełnieniu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeciwdziała kryzysom i wykluczeniu społecznemu oraz buduje lokalną sieć bezpieczeństwa i relacji opartych na zaufaniu, współodpowiedzialności i trosce o dobro dziecka.**

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności i jakości usług wsparcia psychologicznego, wychowawczego i specjalistycznego			
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Zapewnienie dostępu do kompleksowej pomocy specjalistycznej skierowanej do rodzin doświadczających trudności życiowych, wychowawczych lub emocjonalnych.	Liczba rodzin objętych pomocą specjalistyczną Liczba udzielonych porad	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO	2026–2028
2. Zapewnienie stałej obecności psychologa w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych	Liczba szkół z dostępem do psychologa Liczba dzieci korzystająca z porad	Urząd Miasta, szkoły, MOPS	2026–2028
3. Organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu umiejętności wychowawczych dla rodziców, mających na celu wspieranie ich w świadomym i skutecznym wychowywaniu dzieci poprzez przekazywanie praktycznej wiedzy, rozwijanie kompetencji rodzicielskich oraz tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń i uzyskania wsparcia od specjalistów.	Liczba uczestników warsztatów Liczba zorganizowanych warsztatów	MOPS, poradnie, organizacje pozarządowe	2026–2028
4. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców dzieci z trudnościami wychowawczymi, mające na celu stworzenie bezpiecznej przestrzeni do dzielenia się doświadczeniami, uzyskiwania emocjonalnego	Liczba zorganizowanych grup wsparcia	MOPS, psychologów, asystenci rodziny	2026–2028

wsparcia oraz korzystania z wiedzy specjalistów w zakresie radzenia sobie z wyzwaniami wychowawczymi.			
5. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, takiego jak pomoc psychologiczna czy prawna, ma na celu wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów osobistych, wychowawczych i formalnych poprzez dostęp do profesjonalnej wiedzy i indywidualnego wsparcia.	Liczba godzin udzielonego poradnictwa	MOPS, PCPR, organizacje pozarządowe	2026–2028
6. Wdrożenie programu wczesnej interwencji wychowawczej i rodzinnej, mającej na celu szybkie identyfikowanie i rozwiązywanie trudności w funkcjonowaniu rodzin, zapobieganie eskalacji kryzysów oraz wzmacnianie więzi i kompetencji wychowawczych poprzez działania dostosowane do potrzeb dzieci i ich opiekunów.	Liczba rodzin objętych interwencją	<OPS, asystenci rodziny	2026–2028

Cel szczegółowy 2: Rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu oraz profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży			
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Organizowanie obozów, kolonii i półkolonii z elementami wychowawczymi i sportowymi, które wspierają rozwój emocjonalny, fizyczny i społeczny	Liczba dzieci uczestniczących w wyjazdach	MOPS, szkoły, NGO, Kuratorium	2026–2028

dzieci i młodzieży poprzez aktywny wypoczynek oraz działania edukacyjne i profilaktyczne.	Liczba zorganizowanych wyjazdów		
2. Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych o charakterze sportowym, artystycznym i edukacyjnym, jako form wspierających rozwój zainteresowań, talentów oraz kompetencji społecznych i poznawczych dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	Szkoły, Urząd Miasta	2026–2028
3. Prowadzenie kampanii profilaktycznych dotyczących uzależnień i zdrowego stylu życia, które mają na celu zwiększanie świadomości młodzieży w zakresie zagrożeń oraz promowanie pozytywnych wzorców zachowań.	Liczba przeprowadzonych kampanii Liczba rozpowszechnionych ulotek, materiałów informacyjno-edukacyjnych	MOPS, szkoły, SANEPID	2026–2028
4. Realizowanie programów rówieśniczych przeciwdziałających przemocy i agresji, ukierunkowanych na budowanie empatii, wzajemnego szacunku oraz rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów i wspierania koleżanek i kolegów.	Liczba szkół objętych programem Liczba uczniów biorąca udział w realizowanych programach	Szkoły, Policja,	2026–2028

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie kompetencji i aktywności rodzin w zakresie samodzielności społeczno-zawodowej			
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Organizowanie kursów i szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo, mających na celu podniesienie kwalifikacji, zdobycie nowych umiejętności oraz zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.	Liczba uczestników kursów Liczba zrealizowanych kursów	MOPS, PUP, NGO	2026–2028
2. Prowadzenie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, umożliwiającego indywidualne wsparcie w planowaniu ścieżki kariery, przygotowaniu do rozmów kwalifikacyjnych oraz skutecznym poszukiwaniu zatrudnienia.	Liczba osób objętych poradnictwem	MOPS, PUP	2026–2028
3. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie aktywizacji zawodowej, w celu tworzenia staży, praktyk, ofert pracy oraz wspólnego wspierania integracji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynkiem pracy.	Liczba partnerstw z pracodawcami	Urząd Miasta, MOPS, PUP	2026–2028
4. Rozszerzenie zakresu wsparcia świadczonego przez asystenta rodziny dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez intensyfikację działań wspierających codzienne	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta	MOPS	2026–2028

funkcjonowanie, rozwój kompetencji rodzicielskich oraz wzmocnienie samodzielności życiowej.			
5. Organizowanie warsztatów rozwijających kompetencje społeczne i umiejętności zarządzania budżetem domowym, mających na celu poprawę samodzielności, gospodarowania środkami finansowymi oraz wzmacnianie odpowiedzialności w codziennym życiu.	Liczba przeprowadzonych warsztatów Liczba uczestników	MOPS, asystenci rodziny	2026–2028
6. Wspieranie rodzin w zakresie mieszkalnictwa socjalnego i wspomagane, poprzez pomoc w dostępie do lokali socjalnych, doradztwo mieszkaniowe oraz działania wspierające proces usamodzielniania się i stabilizacji życiowej.	Liczba rodzin objętych pomocą mieszkaniową	MOPS, Urząd Miasta	2026–2028

Cel szczegółowy 4: Wzmocnienie systemu wczesnej diagnozy i reagowania na problemy społeczne w rodzinach

Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Zwiększenie liczby wywiadów środowiskowych oraz diagnoz sytuacji rodzin, które pozwolą na dokładniejszą ocenę potrzeb i problemów, umożliwiając tym samym bardziej skuteczne i indywidualnie dopasowane formy wsparcia.	Liczba przeprowadzonych wywiadów	MOPS, asystenci rodziny	2026–2028

2. Rozwój i wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej, obejmującej szkoły, policję, służbę zdrowia oraz organizacje pozarządowe, co pozwoli na lepszą koordynację działań pomocowych i szybsze reagowanie na potrzeby rodzin.	Liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych Liczba podmiotów współpracujących przy realizacji niniejszego Programu Liczba wspólnie zrealizowanych działań	MOPS, szkoły, Policja, PCPR	2026–2028
3. Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucji pomocowych z zakresu wczesnej interwencji, mających na celu podniesienie kompetencji w rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu problemom rodzinnym na wczesnym etapie.	Liczba przeszkolonych pracowników Liczba zrealizowanych szkoleń	MOPS, PCPR, ROPS	2026–2028
4. Monitorowanie lokalnego systemu monitoringu przemocy, uzależnień oraz zaniedbań, który umożliwi stałe obserwowanie sytuacji w środowisku oraz szybką identyfikację zagrożeń i potrzeb interwencyjnych.	Liczba zgłoszonych i zdiagnozowanych przypadków	MOPS, szkoły,	2026–2028
5. Szybkie reagowanie w sytuacjach kryzysowych rodzin, zapewniającego natychmiastowe wsparcie i pomoc specjalistyczną w momentach nagłych zagrożeń lub kryzysów.	Liczba przypadków objętych interwencją	MOPS, Policja, sąd	2026–2028
6. Rozbudowa i modernizacja bazy danych rodzin objętych	Liczba rodzin w systemie	MOPS, Urząd Miasta	2026–2028

wsparciem, co pozwoli na lepsze zarządzanie informacjami, monitorowanie postępów oraz efektywniejsze planowanie działań pomocowych.			
---	--	--	--

Cel szczegółowy 5: Wsparcie rodzin, którym zostały ograniczone lub odebrane prawa rodzicielskie oraz ich dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, poprzez działania na rzecz poprawy sytuacji rodzinnej oraz procesu reintegracji i adaptacji dzieci.			
Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Organizowanie wsparcia dla rodziców, które ma na celu odbudowę kompetencji wychowawczych oraz przygotowanie do ewentualnego powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.	Liczba rodzin objętych wsparciem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe, PCPR, asystenci rodziny	2026–2028
2. Wspieranie rodzin po powrocie dziecka do rodziny biologicznej	Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na powrót dziecka do rodziny biologicznej	MOPS, asystenci rodziny	2026-2028

Rozdział IX

Realizacja i finansowanie Programu Wsparcia Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 – 2028

Realizacja Programu Wsparcia Rodziny będzie przebiegać w sposób spójny, kompleksowy i odpowiadający rzeczywistym potrzebom mieszkańców Gminy Brzesko. Podejmowane działania będą wdrażane przy zaangażowaniu szerokiego grona partnerów – instytucji, organizacji oraz osób działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin.

Koordinacją Programu zajmie się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który zapewni zgodność podejmowanych inicjatyw z celami strategicznymi Programu oraz ich efektywne wdrożenie. Współpraca będzie obejmować m.in. jednostki samorządu terytorialnego (na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim), placówki edukacyjne, służbę zdrowia, policję, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe, wspólnoty religijne, lokalnych przedsiębiorców oraz inne podmioty zaangażowane w działania na rzecz rodzin.

Działania w ramach Programu będą podejmowane w sposób elastyczny, z uwzględnieniem bieżących analiz problemów społecznych, opinii mieszkańców oraz wniosków płynących z monitoringu i oceny skuteczności działań. Nacisk zostanie położony na reagowanie na aktualne wyzwania społeczne, takie jak: bezrobocie, przemoc w rodzinie, uzależnienia czy zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży.

Realizacja zadań przewidzianych w Programie będzie możliwa dzięki zastosowaniu zróżnicowanych źródeł finansowania, co pozwoli na zapewnienie stabilności działań i elastyczne dostosowanie ich do zmieniających się potrzeb. Planowane źródła finansowania i współfinansowania obejmują:

- środki z budżetów samorządowych (gminnego, miejskiego, powiatowego, wojewódzkiego) – stanowiące podstawę finansowania działań lokalnych;
- środki z budżetu państwa, w tym programy i dotacje ministerialne;
- fundusze zewnętrzne, zwłaszcza:
 - ➔ fundusze strukturalne i programy Unii Europejskiej,
 - ➔ środki z krajowych i regionalnych programów
 - ➔ dotacje z programów grantowych (np. Program Aktywizacji Społecznej, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich)

- wkłady własne (finansowe i rzeczowe) organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu wsparcia rodzin;

Dzięki partnerskiemu podejściu oraz odpowiedniemu zabezpieczeniu finansowemu, Program będzie mógł być skutecznie realizowany w dłuższej perspektywie, z możliwością reagowania na nowe wyzwania i potrzeby rodzin oraz całej społeczności lokalnej.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brzesko na lata 2026 – 2028

Aby Program Wspierania Rodziny przynosił oczekiwane rezultaty, niezbędne jest systematyczne monitorowanie realizowanych działań oraz analiza stopnia realizacji przyjętych celów. Procesy monitoringu i ewaluacji służą zapewnieniu skuteczności, przejrzystości oraz ciągłego doskonalenia wsparcia udzielanego rodzinom zamieszkującym teren Gminy Brzesko.

Regularna obserwacja przebiegu działań umożliwia nie tylko bieżącą ocenę ich realizacji, ale także ocenę ich trafności, efektywności oraz wpływu na społeczność lokalną. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku jako instytucja odpowiedzialna za koordynację Programu, będzie każdego roku – do 31 marca – sporządzał sprawozdanie z jego realizacji, uwzględniając także aktualne potrzeby i rekomendacje dotyczące dalszych działań.

1. Cele monitorowania i ewaluacji:

- Ocena skuteczności i trafności podejmowanych działań.
- Sprawdzenie zgodności uzyskanych efektów z celami Programu.
- Wskazanie obszarów wymagających korekty lub modyfikacji.
- Dostarczenie wiarygodnych danych pomocnych przy planowaniu kolejnych etapów Programu.
- Umożliwienie aktywnego udziału partnerów społecznych w doskonaleniu Programu (m.in. pracowników instytucji, rodzin, organizacji społecznych).

2. Narzędzia i metody monitorowania:

- Sprawozdania okresowe przygotowywane przez jednostki realizujące zadania.
- Badania ankietowe i wywiady z uczestnikami Programu (rodzicami, dziećmi, pracownikami instytucji).
- Analiza danych statystycznych (np. liczba interwencji, uczestników zajęć, beneficjentów wsparcia).

- Ocena na podstawie wskaźników, takich jak:
 - ➔ liczba rodzin objętych pomocą w danym okresie,
 - ➔ liczba zrealizowanych działań profilaktycznych i edukacyjnych,
 - ➔ zmniejszenie liczby przypadków przemocy, zaniedbań, uzależnień,

3. Rodzaje ewaluacji:

- **Ewaluacja okresowa** – roczna analiza działań na podstawie danych ilościowych i jakościowych. przekazywanych przez realizatorów Programu w terminie do 28 lutego każdego roku. Zbiorcze sprawozdanie sporządzał będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzesku w terminie do 31 marca każdego roku i przedkładał Radzie Miejskiej
- **Ewaluacja końcowa** – realizowana po zakończeniu cyklu Programu, służy podsumowaniu rezultatów oraz opracowaniu wniosków i zaleceń na przyszłość.

4. Odpowiedzialność za prowadzenie monitoringu i ewaluacji:

Za organizację i przebieg monitoringu oraz ewaluacji odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku. Proces ten realizowany będzie we współpracy z partnerami Programu, w tym szkołami, placówkami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami społeczności lokalnej.

5. Wykorzystanie wyników ewaluacji:

- Wprowadzanie usprawnień i modyfikacji w realizowanych działaniach.
- Planowanie nowych form wsparcia i rozszerzanie dotychczasowych inicjatyw.
- Formułowanie rekomendacji dla samorządu gminnego w zakresie polityki społecznej.